

*Datum 2025-06-24**Arbetsmarknadsdepartementet*

Dekan

Yttrande för remissen: Frihet från våld, förtryck och utnyttjande – En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter (SOU 2025:28)

Er ref: A2025/00432

Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerade remiss, avger följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av Lisa Norén, FYS-doktorand samt Lupita Svensson, docent. Båda verksamma vid Socialhögskolan på Samhällsvetenskapliga fakulteten.

Sammanfattning

Samhällsvetenskapliga fakulteten tillstyrker i huvudsak utredningens förslag och välkomnar inrättandet av ett nationellt samordningscentrum vid Jämställdhetsmyndigheten samt en permanent, kunskapssamordnande uppgift för Socialstyrelsen. Dessa reformer kan skapa långsiktighet, tydlighet och en stabil kunskapskedja i arbetet mot könsrelaterat våld. Fakulteten är dock tveksam till om den föreslagna finansieringsramen (146,5 mnkr) är tillräcklig för att säkerställa en geografiskt jämlik implementering och uppföljning av de 80 indikatorerna. Vi ser särskilt risker för ökad belastning på socialtjänsten i kommuner med begränsade resurser.

Nya undersökningar/bakgrundsinformation

Samhällsvetenskapliga fakulteten delar bedömningen att mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och prostitution kräver en samlad, tioårig strategi som integreras i den jämställdhetspolitiska målstrukturen.

Vi vill dock uppmärksamma att forskning visar att implementeringsgap uppstår när nationella strategier saknar öronmärkta medel och praktiskt metodstöd. Utredningens finansieringsförslag riskerar att reproducera denna problematik. Forskning visar att evidensbaserade program mot våld i nära relationer sällan implementeras fullt ut, trots dokumenterat behov – det krävs både resurser och tydliga metodstöd för att övervinna implementeringsgapet (se exempelvis Hudspeth et al., 2022). Det finns även forskning som visar att bedömningsinstrument för att exempelvis bedöma risk vid våld i nära relationer inte implementeras enhetligt (Skillmark et al., 2017).

Utredningsförslaget: Avsnitt "8.1 Nationellt samordningscentrum vid Jämställdhetsmyndigheten"

Samhällsvetenskapliga fakulteten tillstyrker förslaget att samla uppdrag kring alla våldsformer i ett samordningscentrum. Vi rekommenderar att centrumet får ett tydligt mandat att initiera tvärsektoriell forskning, säkerställa återkoppling mellan forskning och praktik, samt etablera partnerskap med universitet och högskolor.

Utredningsförslaget: Avsnitt "8.4 Ny instruktionsenlig uppgift för Socialstyrelsen"

Samhällsvetenskapliga fakulteten tillstyrker Socialstyrelsens föreslagna permanenta uppgift att samordna kunskapsutveckling kring metoder för att identifiera, riskbedöma och ge stöd till våldsutsatta. För att ytterligare stärka uppdragets genomslag föreslås att uppgiften kompletteras med följande inslag: utveckling av digitala kunskapsstöd för socialtjänst och hälso- och sjukvård, satsningar på interprofessionell utbildning i samverkan med socialhögskolor, samt öronmärkning av medel för kontinuerlig kompetensutveckling. Vi vill särskilt betona att arbetet med identifiering är avgörande – utan en fungerande identifiering riskerar insatser att aldrig komma de våldsutsatta till del, dessutom behöver det tidigt förebyggande perspektivet integreras i kunskapsutvecklingen. Reaktiva insatser mot redan inträffat våld utgör en central del av det återfallsförebyggande arbetet. För att förebygga att våld överhuvudtaget uppstår krävs även ett ökat fokus på tidiga, primärpreventiva insatser som syftar till att minska den risken.

Utredningsförslaget: Avsnitt "11.2.2 Upptäckt av våld" och "11.2.5 Återfallsförebyggande arbete"

Samhällsvetenskapliga fakulteten instämmer i behovet av stärkt förmåga att identifiera våldsutsatthet, men vill samtidigt framhålla vikten av att frågebatterier och bedömningsverktyg utvecklas så att de även omfattar våldsutövare. Utredningen lyfter att det finns en brist på strukturerad kunskap om hur våldsutövare upptäcks inom exempelvis socialtjänsten, vilket innebär att denna grupp ofta inte fångas upp förrän efter upprepad brottslighet, eller ingripanden från rättsväsendet. Kunskapsstöden för upptäckt av våld bör därför inkludera särskilt utvecklade frågor och indikatorer som gör det möjligt att identifiera våldsutövare i ett tidigt skede. Detta är centralt inte minst för att möjliggöra återfallsförebyggande insatser i linje med utredningens intentioner. Att begränsa screening och strukturerad upptäckt till våldsutsatthet riskerar att reproducera ett reaktivt arbetssätt, där våldets orsaker inte adresseras systematiskt.

Utredningsförslaget: Avsnitt "14.4 Uppföljning genom 80 indikatorer"

Samhällsvetenskapliga fakulteten tillstyrker att ett omfattande indikatorsystem är nödvändigt, men vill framhålla att 80 indikatorer kan bli administrativt betungande. Prioritering bör ske av ett mindre antal

kärnindikatorer med hög validitet. Vi vill även framhålla vikten av att säkerställa indikatorernas nedbrytbarhet till kommunnivå och behovet av en central finansiering av datainsamling.

Utredningsförslaget: Avsnitt "15 Ekonomiska konsekvenser"

Samhällsvetenskapliga fakulteten vill framhålla att kostnadsramen omfattande 146,5 mnkr anses otillräcklig för att möta kraven på kommunal och regional nivå. Fakulteten efterlyser en riskanalys avseende överbelastning inom socialtjänsten, samt ett tydligare åtagande om långsiktig medfinansiering.

Referenser:

Hudspeth, N., Cameron, J., Baloch, S. *et al.* (2022) Health practitioners' perceptions of structural barriers to the identification of intimate partner abuse: a qualitative meta-synthesis. *BMC Health Serv Res* 22, 96. <https://doi.org/10.1186/s12913-022-07491-8>

Skillmark, M., Agevall Gross, L., Kjellgren, C., & Denvall, V. (2017). The pursuit of standardization in domestic violence social work: A multiple case study of how the idea of using risk assessment tools is manifested and processed in the Swedish social services. *Qualitative Social Work*, 18(3), 458-474. <https://doi.org/10.1177/1473325017739461>